

SPREHODIMO SE OB LJUBLJANICI

Pomlad je najlepši čas za sprehode. Drevesa še kažejo debela in veje, brez listne obleke. Pomladna živahnost in nemir prebujanja se čutita na vsakem koraku. Vabim vas na sprehod, tokrat ob reki Ljubljanici.

Kar lep del te čudovite in po načinu nastajanja edinstvene reke imamo v naši občini. Še pred petnajstimi leti je bila »smrdljiva« reka. Bila je na zelo slabem glasu in ljudje so ji obračali hrbet. Pesniki o njej niso več pisali pesmi, slikarji so nehali posedati po njenih bregovih. Ko pa je Ljubljana 1977 dokončala l. 1958 začetni kanalizacijski sistem, ki je odtlej vse mestne odplake speljal v Zalog, so se začele razmere počasi spreminjati. Ljubljana se je rešila zgodovinskega bremena, ko je bila ljudem najprej kanal za odplake in potem še vse drugo.

Nekaj onesnaževalcev je od Vrhnik do Zaloga še ostalo. Zapornice pri Cukrarni bi morali opremiti z napravami za preprosto mehansko pobiranje večjih odpadkov iz vode. Vevče imajo svojo kanalizacijo še vedno speljano v Ljubljano, Papirnica nima čistilne naprave. Gradnja centralne ljubljanske čistilne naprave v Zalogu stoji! V mestni in v občinskih skupščinah pa se gospodje še zmeraj prepirajo predvsem o tem, kdo je imel več zaslug v deset dnevni vojni.

Kljub naštetim pomanjkljivostim se je Ljubljani uspelo »oprati«, da je

vsaj do Vevče postala ena naših najčistijih rek. V njej spet živi lipan – riba čistih rek. Poselile so jo tudi divje race in druge vodne ptice. Zanimivo je bilo opazovati postopno, pa vendar nezadržno prodiranje rac po Ljubljani navzgor, ko so bile v zadnjih desetih letih iz meseca v mesec višje in globlje v mestu. Še dobro se spominjam, kako so jih bili veseli Kodeljevčani. (Dan za dnem so jih krmili z mostu za pešce, saj niso mogli verjeti, da je to res. Zdaj so race že po vsej reki, tudi sredi mesta, pod Tromostovjem, vse do območja svojih barjanskih vrstnic. Ljubljana je z njimi dobila svojo dušo, ponuja nam jo in nas prosi, da se spet zagledamo vanjo in jo uvrstimo med naše naravne zaklade. Plečnik ji je s svojo arhitekturno ureditvijo bregov v Trnovem in v centru že izkazal človeško prijaznost. Tudi v naši občini so načrtovalci mestnih sosesk, Štepanjskega naselja in Novih Fužin, spoštljivo upoštevali reko. Ohranili so ji naravno podobo z veliko prostora za pešce in kolesarje ter za športna igrišča. Lani so delavci v sklopu programa javnih del očistili zaraščeni desni breg v Štepanjskem naselju. Letos z deli nadaljujejo, tako

da bi lahko bili že kar zadovoljni, če bi se le kaj obrnilo na bolje v samem občinskem središču na levem bregu Ljubljane, od Pletenine do Teola. Danes vas, spoštovani bralci, vabim prav sem. Počasi se sprehodite po ulici ob Ljubljani, od Krpana do brvi ali še naprej do Kajuhove ceste. Tako zanemarjenega, barakarsko div-

To sta le dva posnetka z obrežja reke Ljubljane v naši občini, nasproti Kodeljevca, gledano z ulice Ob Ljubljani, leta 1993. (Foto: S. G.)

jega videza namreč ne boste našli ob vsej dolžini Ljubljane niti od Livade višje ne. Že pred mnogo leti smo v Naši skupnosti opozarjali na to. Pričakoval sem, da bo kaj pomagalo, morda vsaj zdaj, ko je Ljubljana postala glavno mesto države Slovenije in s tem tudi mesto diplomatov in predstavništva. Ko so lani na desnem bregu nehali striči živo mejo, sem to razumel kot najcenejši ukrep, da se zastre pogled na levi breg s strani Kodeljevca. Prav zdaj so živo mejo spet postrigli. Levi breg pa se še vedno spreminja le na slabše. Lastniki

Ljubljana ni več »smrdljiva« reka, je pa še zelo obremenjena z našo nevhvaležnostjo in nespoštovanjem. Posnemajmo race in jo spet vzljubimo. (Foto: Borut Krajnc)

stopno prisvojila in si ga zagradila gostišče Luka in cvetličarna Eli. Do brvi je sicer še nekaj prostora, vendar za avtomobile in smetnjake cvetličarne. Še dobro, da so pred leti zgradili požarne stopnice. Teh si menda ne bodo prisvojili. Vsaka občina ima svoj Mali Vrhek, naš je verjetno kar tu, v samem občinskem središču.

Razumljivo, stavb ob bregu Ljubljane ne bomo podrli in naredili prostora za ljudi in drevesa, moramo pa ga načrtno preurediti in mu dati celovito podobo. Ko so tu po regulaciji Ljubljane leta 1828 začeli graditi Novi Vodmat, si seveda niso mogli misliti, da bo mesto kdaj seglo tako globoko na podeželje. Toda zdaj je to mesto. Na srečo je vsaj desni breg nepozidan. Morali bi ga še bolj nameniti ljudem in Ljubljani. Živo mejo je treba znižati na višino zaščitne ograje. Še najbolje pa bi jo bilo povsem odstraniti in namesto nje zgraditi kolesarsko pot od Kajuhove do zapornice pri Cukrarni. Pozneje pa od izvira do sotočja v Podgradu.

Tako mislim. V naši občini nimamo gora ne jezer in ne divjih sotesk ali termalnih vrečev, imamo pa reke kot malo katera občina v Sloveniji. Sava, Ljubljana z Gruberjevim prekopom, Dobrunjica, Besnica in največje slovensko sotočje štirih rek, ki ga je kot naravno posebnost opisoval že Valvazor. Poleg naštetih pa imamo pod našimi polji in industrijsko cono še eno »reko«, našo podtalnico, dragoceno pitno vodo. Reke so naše največje in dragoceno naravno bogastvo. Zato bi morala biti vsa naša pozornost obrnjena k njim. Sotočje štirih rek bi morali imeti v občinskem grbu. Odnos do rek bi moral biti predpisan z zakonom, moral bi postati stalnica v vseh naših dejanjih. Postati bi morali tudi svetel zglede drugim občinam in krajem. Že v prejšnjih stoletjih so meščani Ljubljane najraje zahajali na deželo ob lepi Ljubljani. Od Senpetra mimo Turna (Kodeljevo) na Fužine in Studenec (zverinjak kneza Turjaškega), ali pa še naprej do mlina in kasneje Papirnice na Vevčah, Zavoglja, Zgornjega in Spodnjega Kaštelja, do rečnega pristanišča v Zalogu. Prepričan sem, da lahko to spet postane, če le hočemo. In podobno ob Savi. Dobrunjščici in Besnici, vse do razgledišč in hribovskih kmetij. Vendar, če se hočemo pogovarjati o turizmu v naši občini, se moramo začeti prav tu, ob Ljubljani v občinskem središču, v Mostah. Kaj menite?

SLAVKO GERLICA

REKA JE DUŠA VSAKEGA MESTA

V zgodovini civilizacij je večina mest nastala ob rekah. Reka je bila vir hrane, vode, bila je okno v svet in trgovska žila. Tudi Ljubljana ni bila izjema. Čeprav danes Ljubljani ne moremo več pripisati, da je prometna žila, kaj šele vir hrane ali vode, pa v sebi vendarle nosi neko vrednost, pa čeprav simbolično. Poglejmo, kaj o tem mislijo občani, ki so se nekega sončnega popoldneva sprehajali ob Fužinskem gradu.

Edo in Marija Sonnenwald 65 in 67 let, upokojenca:

Sprehajava se predvsem zaradi zdravja in to vsak dan po uro in pol, če je le možno. Reka je življenje Ljubljane, saj je to naravni element, brez katerega življenje sploh ne more obstajati. Lepo je iti ob reki in gledati živahne race, malo manj prijetno pa je videti na hrbtu plavajoče ribe le streljaj od tod. Občina bi lahko več pozornosti posvetila tem ekološkim problemom, veliko pa je odvisno tudi od nas občanov. Tudi razbite luči ob sprehajalni stezi niso ravno vzgled.

Aleša Černe, 16 let, gimnazijka:

Ob Ljubljani se rada sprehajam zaradi tega, ker je to kot malo morje. Posebno vzdušje naredijo race, lani pa smo tu lahko opazili celo galebe, ko pa sem bila mlajša, smo v Ljubljani celo lovili ribe. Druga zgodba pa je ekologija. 'Svinjarijo' povzročajo predvsem odplake, pa tudi tisti, ki perejo avtomobile, so sokrivci. Kljub temu je sprehod ob Ljubljani lep oddih.

Miodrag Jovanović, 40 let, delavec:

'Gnojnica'! Stanje je še posebej nevarno poleti, ko je vodostaj nizek. Za tako stanje je kriva oblast, ker ne uredi ustrezne zakonodaje. Osebnostno menim, da so vsi ukrepi za čiščenje Ljubljane neustrezni. Treba je enostavno prenehati onesnaževati in narava ob opravi svojo. Kljub temu se rad umaknem od hrupa in prometa ter se sprehodim ob reki. Ko smo že pri tem, naj še omenim, da me zelo motijo neodgovorni lastniki psov, ki dopuščajo, da se njihovi štirinožci olajšajo, kjerkoli se jim zljubi. To mene kot sprehajalca zelo moti.

Mihajlo Djordjić, 34 let, medicinski tehnik:

Mesto brez reke ni mesto. Sprehajalne steze ob Ljubljani so mi zelo všeč, zato si večkrat vzamem čas za sprehod. Po poti ob Ljubljani se s kolesom vozim tudi v službo, zato se tudi to lahko šteje za rekreacijo in sprostitve. Za ekološko neoporočnost Ljubljane je po mojem mnenju kriva neprimerna zakonodaja, saj lahko ljudje in pa tovarne delajo vse, kar se jim zljubi.

Tilka Blatnik, 34 let, varuška v vrtcu:

Letos sem prvič na kolesu, drugače pa se tudi peš večkrat sprehodim po teh poteh. Zakaj? Zato, ker je 'fino'. Če človek nima časa, da se odpravi na izlet dalje, potem so te poti pač najboljša alternativa. Seveda pa tudi mene moti, da je Ljubljana onesnažena.

IZTOK STRŽINAR

CIDM ZA MATERINSKI DAN

Za materinski dan smo za vaše mame, oziroma za starše nasploh pripravili dva tematska razgovora na temo **Družina in mladostnik**, tega bo vodila dr. Martina Tomoričeva (sreda, 24. marca ob 17.00 v prostorih knjižnice Jožeta Mazovca v KD Španski borci) in drugi razgovor na temo **Medsebojna ženska pomoč**, kjer se bosta predstavili dve skupini s svojimi projektoma. Ta dogodek se bo odvijal v igralnici podružnice Fužine (stavba KS Fužine), naslednji dan, 25. marca ob 17.00. Vse ženske vabimo v čim večjem številu. Pa še to! Za tiste, ki jih ti dve temi zanimata, pa nimajo popoldanskega varstva za svojega malčka, smo za njih istočasno pripravili tudi igralni urici, igrače zanju podarja DOMUS, varuški pa SEZAM.

Kot višek pa bo v sredo, 31. marca ob 20.00 v KD Španski borci nastop jazz pevke Mie Žnidarič. Tudi na ta koncert vas vse skupaj vljudno vabimo.

(Foto: Borut Krajnc)